

ISEHĦ ĊAQLIQ FIX-XENARJU POLITIKU EWROPEW

EDWARD SCICLUNA / Ministru għall-Finanzi

Mal-Ministru tal-Finanzi Federali Germaniż Wolfgang Schäuble

... u mal-Ministru tal-Finanzi Franciż Bruno Le Maire

Bl-Ingliż inħobbu ngħidu li, *a week is a long time in politics*. Fi kliem ieħor ġimgħa fil-politika hija eternità, għax tant tista' tiġri xi haġa mil-lum għal għada li qatt ma tista' tbassar bejn wiehed u ieħor x'jista' jiġri, u jiġru affarijiet li wiehed ma jkunx jistennihom.

Din tapplika mhux biss għal Malta. M'hemm l-ebda dubju li f'temp ta' ġimgħa għandek il-qabel u l-wara ta' elezzjoni fejn hemm daww il-affarijiet li wiehed b'anzjetà jistenna r-riżultat imbagħad wara, meta jiġi r-riżultat, iħalli impatt qawwi sew fuq il-Gvern kif ukoll fuq l-Oppożizzjoni.

Kif diġà għidt, dan japplika wkoll għall-politika Ewropea u anke barranija. Li kien qiegħed jiġri dan l-aħħar fil-politika huwa li kien qiegħed ikun hemm tħassib kbir dwar il-fatt li l-elettorat, il-popolazzjoni ta' ħafna pajjiżi, ma kienx sodisfatti bl-affarijiet li kienu qegħdin jiġru mill-gvernijiet ta' dak iż-żmien, *l-establishment*. Għaldaqstant l-elettorat kien qed jivvota mhux daqsekk bl-addoċ imma b'mod li min ikun qiegħed josserva jgħid: dan mhux tas-soltu.

Jagħti stampa iktar ċara ta' dak li qiegħed ngħid huwa r-riżultat ta' Brexit. Kienet xi haġa li żgur la l-midja u lanqas kull osservatur ma kien qiegħed jistenna. Kulhadd kien qiegħed jistenna li jivvotaw kontra li joħorġu mill-Unjoni Ewropea

għar-raġuni li r-riżultati tant huma negattivi. Izda gara li gara. L-elettorat injora dawn l-affarijiet li kienu qegħdin jintqalu u 52%, magġoranza assoluta, qalu bil-vot tagħhom li riedu joħorġu mill-Unjoni Ewropea u llum għandna dawn ir-riperkussjonijiet.

Gara l-istess fl-Istati Uniti, fejn wiehed kien qiegħed jistenna li Hillary Clinton ikollha ċans għax għandha l-esperjenza u titkellem aħjar minn dak li kien qiegħed jingħad minn Donald Trump. Għall-inqas, osservaturi barra mill-Istati Uniti konna qegħdin ngħidu li dak li kien qed jgħid Trump ma kienx jagħmel sens. Li huwa estrem, kif fil-fatt għadu sal-lum, u ħsibna li l-magġoranza Amerikana żgur li ma kinetx se tivvota għalih. Rajna li fil-fatt gara bil-kontra u Trump gie elett u issa sar il-President tal-Amerika.

Apparti dan li semmejt, fil-kontinent Ewropew konna wkoll ċaqliq simili. Ċerti partiti populistici bdew iwiegħdu affarijiet li jekk inti tikkonċentra fuqhom tinnota li dawn żgur ma jistgħux jitwettqu. Jekk hux iċ-Cinque Stelle fl-Italja, hekk hux Marine Le Pen fi Franza, kien hemm ukoll fil-Awstrija. F'ħafna minn dawn il-pajjiżi, partiti żgħar estremi u populistici fejn kull ma jmur dejjem qegħdin ikabbru l-popolarità tagħhom u allura kulhadd jistaqsi: fejn se tmur il-politika? Fejn

se morru? U x'se jkun ir-riżultat tagħha?

Għax issa nafu x'kien ir-riżultat Ingliż fuq Brexit! Rajna lil daww kollha li kienu qegħdin jissostjenu u jimbuttaw favur il-Brexit jirreżenjaw l-għada li hareġ ir-riżultat għax ma kinux kapaci jmessu u kellhom iħallu f'idejn haddieħor. Qegħdin naraw fil-fatt lill-Prim Ministru Ingliż tal-lum, Theresa May, li kienet ivvutat biex tibqa' fl-Unjoni Ewropea u mhux biex toħroġ, tiġi eletta u magħzula hi flok David Cameron li rriżenja, li se jwassal biex tkun hi li tkompli dan il-proċess.

Però anke dak iċ-ċaqliq li sa f'tit ilu konna qegħdin ni-staqsu fejn se jwassal, regà qisu beda jdur. Kellek, per eżempju, l-elezzjonijiet fl-Ingilterra fejn kien hemm il-Prim Ministru mingħaliha li se tagħmel elezzjoni bikrija biex issaħħaħ idejha u l-elettorat, għal kuntrarju li hasbet hi, naqqsilha l-popolarità tagħha, naqqsilha l-magġoranza, tellifhielha u giet aghar milli kienet qabel.

Jekk naraw il-każ ta' Franza l-iktar riżultat li naħseb li kien importanti huwa fejn hareġ karattru li qatt ma kellu esperjenza. Qed nirreferi għal Emmanuel Macron, li ma kellux esperjenza fil-politika, la ta' naħa u lanqas ta' oħra u hareġ b'dik is-saħħa u gie elett President, fil-waqt li partiti tradizzjonali tilfu l-voti bil-kbir. Dan fil-waqt li kulhadd kien qiegħed jahseb li Marine Le

Pen kienet se tkompli tis-saħħaħ bil-kampanja tagħha kontra r-refugjati, li toħroġ mill-Unjoni Ewropea, li toħroġ mill-Ewro fost affarijiet oħra. Rajna kif fil-fatt naqqset, jew ma rnexxilhiex iġġib dak li wiehed kien qiegħed jistenna. Ma gabitx lanqas il-magġoranza fi Franza u issa l-Franciżi għandhom Gvern ieħor b'saħħtu u allura beda jinbidel ix-xenarju.

Ma' dan kollu li semmejt inżid ukoll kif fil-mument għandek il-Ġermanja li qiegħda tiffaccja elezzjoni u allura hemm ħafna incertezza u forsi m'hemmx dik is-saħħa. Però meta nattendi laqgħat tal-Unjoni Ewropea fi Brussell, Strasburgu jew Lussemburgu, it-tlett ibliet fejn aħna jkollna l-laqgħat, hemmhekk mill-ewwel tinħass l-arja tinbidel.

Li qiegħed jiġri huwa li fil-waqt li fl-Unjoni Ewropea kien hemm ċertu incertezza, dwar x'kellha tkun it-triq għal quddiem, u hadd ma ried jieħu deċiżjoni, issa ċ-ċentru tal-Franciżi u tal-Ġermaniżi beda bil-mod il-mod jerga' jingħaqad. Jerga' jikseb is-saħħa bħalma kien fi żmien Angela Merkel u Nicolas Sarkozy. Konna nafu li dawn kienu jiltaqgħu u kienu jaraw kif se jirrangaw bejniethom u jsibu il-kompromess u japplikawh u mbagħad il-pajjiżi kollha jsegwu.

Dan mhux l-aħjar metodu, izda l-fatt li jkollok lil xi hadd li qiegħed imexxi, xi hadd li għandu vizjoni, xi

hadd li jaf fejn irid jasal u se jkollu pressjoni fuq pajjiżi oħra biex jimxu 'l quddiem. Nafu li sew jekk hux fuq il-munita Euro, anke fuq ħafna affarijiet oħra fl-Unjoni Ewropea ma tistax teħel, jew trid tmur 'l quddiem inkella se taqa' lura u jekk taqa' lura tistax l-Unjoni.

Allura wiehed qiegħed jistenna, speċjalment wara l-elezzjoni Ġermaniża, fejn anke jien personalment kelli limit lill-Ministru tal-Finanzi Franciż Bruno Le Maire u lill-Ministru tal-Finanzi Germaniż Wolfgang Schäuble, fejn mill-ewwel tibda tħoss it-ton tagħhom jibda jinbidel.

Ton li qiegħed ikollu iktar saħħa. Qegħdin ikunu iktar assertivi u qegħdin iktar jibdedw jagħmlu miri u oġġetivi li sa f'tit ilu lanqas biss kienu jinstemgħu. Dan juri li jridu jaslu. Iridu li l-Unjoni Ewropea timxi 'l quddiem. Wiehed irrid jistenna l-elezzjonijiet u r-riżultati tagħhom. Huwa mistenni li Merkel jerga' jkollha rebħa, għalkemm wiehed ma jistax jgħid dan b'ċertezza, però jekk ikun hekk se nsibu żewġ pajjiżi, Franza u l-Ġermanja, jingħaqdu u allura se naraw għat-tajeb u l-ħazin, jimxu 'l quddiem.

Dan jagħmel ix-xena, l-ambjent, l-atmosfera li konna l-bieraħ u ġimgħa ilu, qiegħda ġimgħa wara tagħmel dak il-kambjament kbir. Huwa minnu allura dak li jgħidu l-Ingliżi, *a week is a long time in politics*.